

Tot elk meisje vrij is

Slinkende barrières, opkomende leiders: meisjes aan de frontlinie van klimaatactie

**Standpuntnota van Plan International
België**

30 november 2023

Samenvatting

Klimaatverandering is een van de grootste bedreigingen voor alle landen, iedere samenleving en elke generatie. Hoewel we allemaal te maken krijgen met klimaatverandering, worden sommigen groepen meer getroffen dan anderen. De meest kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, die het minst bijdragen aan de oorzaken van de klimaatverandering, worden het zwaarst getroffen. Recente gebeurtenissen zoals de overstromingen van 2022 in Pakistan en de ernstige droogte die de Hoorn van Afrika teistert sinds 2020, zijn slechts twee voorbeelden.

Tijdens de ontwikkeling van deze standpuntnota vroegen we 70 jongeren en 23 meisjes en jongerenorganisaties uit 15 landen om hun zorgen, noden en eisen te delen over de impact die klimaatverandering vormt voor hun toekomst. Ze zagen verschillende effecten van klimaatverandering voor meisjesrechten in hun gemeenschappen, waaronder beperkte toegang tot onderwijs, meer werk om water en andere essentiële grondstoffen te halen, voedselonzekeerheid, gezondheidsproblemen en zorgen over hun veiligheid. De doorleefde ervaringen van degenen die het meest worden getroffen, bevestigt het standpunt van Plan International België dat **klimaatverandering een sociaal onrecht is**.

Klimaatverandering is sociaal onrechtvaardig omdat het buitenproportioneel diegenen treft die er het minst verantwoordelijk voor zijn en minder goed in staat zijn om met deze veranderingen om te gaan. **Het versterkt bestaande gender-, economische en raciale ongelijkheden, waardoor klimaatverandering niet alleen een milieukwestie is, maar ook een diepgaande ethische uitdaging.** Gemarginaliseerde meisjes uit lage-inkomenslanden worden getroffen op een manier die zijn weerga niet kent.

Klimaatverandering heeft een impact op **de toegang van meisjes tot school, hun gezondheid, het recht van meisjes om zich te ontplooien, het recht om te trouwen wanneer ze willen en met wie ze willen**. Door de klimaatverandering kunnen 4 miljoen meisjes niet naar school¹. Het is de grootste belemmering voor de inzet van de internationale gemeenschap om een einde te maken aan kindhuwelijken. Klimaatverandering wakkert conflicten die leiden tot verplaatsingen van bevolkingsgroepen, waarbij gezinnen gedwongen worden te vluchten. Meisjes zijn in die situaties bijzonder kwetsbaar voor geweld, uitbuiting en misbruik. In de context van waterschaarste, een ander gevolg van klimaatverandering, worden de veiligheid en waardigheid van meisjes bedreigd – dit gaat van gezondheidsrisico's en een gebrek aan degelijke lichamelijke hygiëne en verzorging tijdens de menstruatie tot de risico's die gepaard gaan met de langere afstanden om water te halen.

Plan International België, samen met andere organisaties, heeft hoop is en gelooft dat meisjes samen met hun gemeenschappen, krachtige actoren van verandering zijn om zich aan te passen aan klimaatverandering en de gevolgen ervan te beperken. Ondanks de ontberingen waarmee ze worden geconfronteerd, ontpoppen meisjes zich wereldwijd als prominente leiders in klimaatactivisme, belangenbehartiging, burgerinitiatieven en innovatie. Denk hierbij aan Ridhima Pandey, wiens juridische strijd tegen de Indiase regering voor klimaatactie velen heeft geïnspireerd, of aan Vanessa Nakate, een vocale pleitbezorgster voor het Afrikaanse perspectief in klimaatdiscussies. Deze jonge vrouwen stuwten vooruitgang. Vernieuwers zoals Gitanjali Rao ontwikkelen technologische

¹ Inter-agency Network for Education in Emergencies (INEE), 2022. Mind the Gap 2: Op zoek naar veilige en duurzame oplossingen voor onderwijs aan meisjes in crisissituaties.

oplossingen voor milieuproblemen, terwijl activisten zoals Xiye Bastida de inheemse stemmen in het klimaatgesprek versterken. Jongerenactivisten en organisaties die voor deze standpuntnota zijn geraadpleegd, hebben ook de verschillende manieren geïllustreerd waarop zij zich inzetten voor klimaatactie, waaronder bewustwordingscampagnes, educatieve workshops, het planten van bomen en het ondersteunen van projecten voor hernieuwbare energie. Deze voorbeelden onderstrepen de creativiteit, toewijding en veerkracht van meisjes in het licht van klimaatproblemen.

Deze inspirerende initiatieven stuiten echter vaak op hindernissen zoals beperkte toegang tot middelen, gebrek aan vertegenwoordiging bij beleidsvorming en maatschappelijk verzet. Daarom is het noodzakelijk dat de internationale gemeenschap deze jonge activisten steunt. Door middelen, onderwijs en platformen die hun stem versterken, aan te bieden, kan de wereldgemeenschap ervoor zorgen dat hun belangrijke werk in de strijd tegen klimaatverandering doorgaat en zich uitbreidt. Zo wordt de weg vrijgemaakt voor een rechtvaardigere en duurzamere toekomst.

Om voort te bouwen op het momentum dat deze jonge leiders hebben gegenereerd en om de uitdagingen waarmee ze worden geconfronteerd aan te pakken, is het cruciaal om onze aandacht te richten op de specifieke acties die meisjes kunnen ondersteunen in hun klimaatactie en hun stem kunnen versterken.

Onze oproep aan beleidsmakers en institutionele donoren

- **Erken dat klimaatverandering een onevenredig groot effect heeft op meisjes**, en dat klimaatverandering gendergerelateerd geweld en discriminatie faciliteert.
- **Voor, tijdens en na internationale klimaatconferenties en -onderhandelingen een blijvend standpunt innemen over meisjesrechten.** Dit houdt in dat ze hun invloed, macht en bereik gebruiken om voortdurend te communiceren en bewustzijn te creëren over de verbanden tussen meisjesrechten en klimaatverandering.
- **Adequate mechanismen opzetten voor een zinvolle betrokkenheid van jongeren** bij de beleidsvorming en onderhandelingen over het klimaat; en investeren in organisaties die gestuurd worden door jongeren en meisjes, zodat zij op zinvolle manier kunnen deelnemen aan klimaatacties
- Erkennen dat een **sterke gender- en leeftijdsbenadering bij de ontwikkeling, uitvoering, monitoring en evaluatie van klimaatbeleid** essentieel is om ervoor te zorgen dat klimaatbeleid leidt tot effectievere en rechtvaardigere oplossingen;
- **Overwegingen met betrekking tot klimaatverandering integreren in genderbeleid**, om de onevenredige gevolgen van klimaatverandering voor vrouwen en meisjes in verschillende sectoren aan te pakken.
- **Investeren in klimaateducatie** en substantiële acties ondernemen tegen verkeerde informatie die wordt verspreid door lobby's die tegen het milieu zijn en klimaatverandering ontkennen.
- Zich inzetten om **de ecologische voetafdruk van hun eigen regering te verkleinen** door duurzame praktijken in overheidsoperaties te implementeren, subsidies voor fossiele brandstoffen te verlagen, in groene technologieën te investeren, strenge milieuregels af te dwingen en milieuvriendelijk gedrag op de werkvloer in de publieke sector te stimuleren.

- Om de manier waarop zij acties tegen klimaatverandering financieren aanzienlijk te veranderen. We vragen donoren om:
 - Zich in te zetten om **geormerkte ODA-budgetten (Official Development Assistance) toe te wijzen aan fondsen voor organisaties die door jongeren en meisjes geleid worden** zodat zij klimaatacties kunnen ondernemen.
 - **Toegankelijke financieringsmogelijkheden te creëren voor gemarginaliseerde groepen en burgerbewegingen**, met name voor plattelands- en inheemse gemeenschappen, zodat zij gerichte, effectieve en cultureel passende klimaatoplossingen kunnen ontwerpen en implementeren.
 - **Te investeren in onderzoek naar klimaatverandering en de rechten van meisjes**, zodat alle betrokkenen op feiten gebaseerde acties kunnen ontwikkelen.

Onze oproep aan maatschappelijke organisaties

- **De krachten bundelen met lokale jongeren- en meisjesorganisaties** om hun leiderschap in klimaatactie te versterken en hun stem te laten horen in nationale en internationale arena's.
- **Middelen en steun inzetten voor burgerbewegingen en organisaties geleid door jongeren en meisjes**, om een rechtvaardigere en meer lokale benadering van internationale samenwerking en ontwikkelingswerk te bevorderen.
- **Samenwerken om krachtige pleitbezorging en strategieën te creëren** en onze stemmen te verenigen om donoren, beleidsmakers en bedrijven te beïnvloeden op het kritieke snijpunt van klimaatverandering, gendergelijkheid en kinderrechten.
- **Gezamenlijke inspanningen leveren om het bewustzijn van het publiek te vergroten** en impactvolle veranderingen teweeg te brengen op het gebied van meisjesrechten en klimaatverandering.
- Het versterken van CSO-netwerken (Civil Society Organisations) om **kennis en middelen te delen** om de verbanden tussen klimaatverandering, genderongelijkheid en kinderrechten effectief aan te pakken.
- We roepen alle **mensenrechten-, vrouwenrechten- en milieugroeperingen op om samen te komen** voor dialoog- en kennisuitwisseling, om te werken aan een inclusieve, leeftijds- en genderresponsieve strategie om klimaatverandering tegen te gaan.

Onze oproep aan particuliere bedrijven en ondernemingen

- Zich inzetten om **hun milieu- en koolstofvoetafdruk te verkleinen**. Dat is de enige manier om de hoofdoorzaken van klimaatverandering en aantasting van het milieu aan te pakken.
- Investeren in het begrijpen van het cruciale verband tussen klimaatverandering en de rechten van meisjes, en dit bewustzijn integreren in **MVO-toezeggingen om genderbewuste klimaatoplossingen te bevorderen**.
- **Strategieën ontwikkelen die zijn afgestemd op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SGD's)**, met speciale aandacht voor de onderlinge verbanden tussen gendergelijkheid en klimaatverandering, om de impact te vergroten.

- Om **innovatieve producten te ondersteunen om klimaatverandering en gendergelijkheid aan te pakken**, door ons te sponsoren, zodat wij op onze beurt impact kunnen hebben voor meisjes in hun acties tegen klimaatverandering.

Onze oproep aan onze gemeenschap van sponsors en individuele donateurs

We worden gesteund door een geweldig netwerk van supporters, die ervan overtuigd zijn dat er overal acties moeten worden ondernomen voor gendergelijkheid en kinderrechten. Totdat elk meisje vrij is. Onze boodschap aan hen is dat zij op vele niveaus invloed kunnen hebben op de realisatie van meisjesrechten. We roepen hen op:

- Om **hun stem te laten horen over hoe klimaatverandering een grote bedreiging vormt voor de rechten van meisjes**:
 - We moedigen hen aan om onze berichten op sociale media te delen;
 - We moedigen hen aan om zich over deze cruciale uitdaging uit te spreken tegenover hun collega's, hun bestuursorganen en maatschappelijke organisaties.
- Actie ondernemen om **hun klimaatvoetafdruk te verkleinen** door milieuvriendelijkere gewoonten aan te meten.
- Om **Plan International te blijven steunen** door middel van donaties, om ons te helpen programma's te financieren die meisjesrechten bevorderen en de gevolgen van klimaatverandering aanpakken.

Onze oproep aan de media

- **Op een verantwoorde manier verslag doen over de klimaatcrisis, door de nadruk te leggen op het verband tussen klimaatverandering, meisjesrechten en gendergelijkheid**, en zo het publiek te beïnvloeden richting actie en empathie.
- Het **versterken van verhalen en stemmen van meisjes, jongeren en gemarginaliseerde bevolkingsgroepen** die de gevolgen van klimaatverandering op gendergelijkheid belichamen, waardoor de bevolking meer inzicht krijgt in de impact van klimaatverandering, waardoor collectieve actie voor een duurzame toekomst wordt gestimuleerd.
- In een periode van klimaatscepsis, anti-genderbewegingen en een toename van nepnieuws, dringen we er bij de media op aan om te **rapporteren op basis van feiten** en te benadrukken hoe klimaatverandering en meisjesrechten op elkaar inwerken.